

ყო შეთანხმება ჩამოყალიბებული იყო შემდგენიარად: „მხარეს დავის გადანაცვების მიზნით შეუძლია მიმართოს არბიტრაჟს საერთაშორისო სავაჭრო პალატის (ICC) წესების შესაბამისად. არბიტრაჟის ადგილია თბილისში, საქართველოში, არბიტრაჟის ენა იქნება ინგლისური.“ აღნიშნულ დათქმასთან დაკავშირებით ბათუმის საქალაქო სასამართლომ განმარტა, რომ „აუცილებელია მხარეები კონკრეტულად შეთანხმდნენ კონკრეტულ საარბიტრაჟო დანესებულებაზე. წინამდებარე შემთხვევაში მხარეები არ არიან შეთანხმებული კონკრეტულ საარბიტრაჟო დანესებულებაზე, ამიტომ მათი საარბიტრაჟო შეთანხმების შესრულება შეუძლებელია.“² თუმცა, განჩინება ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ გააუქმა და განმარტა: „შუამდგომლობის ავტორის ... მიერ პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარდგენილი იქნა საერთაშორისო სავაჭრო პალატის (ICC) წესებიდან სტანდარტული საარბიტრაჟო დათქმის ქართული თარგმანი, რომლის მიხედვითაც ირკვევა, რომ ყველა დავა, რომელიც წარმოიშობა ან დაკავშირებულია ამ ხელშეკრულებასთან საბოლოოდ გადანაცვება საერთაშორისო სავაჭრო პალატის მიერ საარბიტრაჟო წესების შესაბამისად, ამავე წესებით დანიშნული ერთი ან მეტი არბიტრის მიერ. ... იმის გათვალისწინებით, რომ არსებობს მხარეთა წერილობითი შეთანხმება დავის არბიტრაჟის მიერ გადანაცვების თაობაზე, განსაზღვრულია არბიტრაჟის ადგილმდებარეობა, საარბიტრაჟო წარმოების ენა და არბიტრების დანიშნვის წესი, პალატა მიიჩნევს, რომ მოცემული დავა საქართველოს საერთო სასამართლოებს უწყებრივად არ ექვემდებარება, იგი არბიტრაჟის გადასანაცვებია, რაც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 272¹-ე მუხლის შესაბამისად, სარჩელზე საქმის წარმოების შეწყვეტის საფუძველია.“³

თუმცა, ICC-ს მოდელური დათქმა ბათილად იქნა ცნობილი თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ იმ დასაბუთებით, რომ მხარეებს

არ აურჩევიათ საარბიტრაჟო განხილვის ადგილი და ენა.⁴

გოჩა ოყრეშიძე

► 3.2 - 1/2021

დაუსრულებელი გადანაცვებები

1. ავადმყოფობა მხოლოდ მაშინ ჩაითვლება სხდომაზე გამოუცხადებლობის საპატიო მიზეზად, თუკი პირს ფიზიკურად არ შეეძლო სხდომაზე გამოცხადება, რის თაობაზეც სამედიცინო დანესებულების ხელმძღვანელმა პირდაპირ უნდა მიუთითოს ავადმყოფობის ცნობაში.

2. გამოუცხადებლობა საპატიოდ ჩაითვლება მაშინაც, თუკი სამედიცინო დანესებულების ხელმძღვანელი ამგვარ მითითებას არ აკეთებს, თუმცა თავად დიაგნოზიდან გამომდინარეობს სხდომაზე გამოცხადების შეუძლებლობა.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სსკ-ის 215 III მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 26 თებერვლის გადანაცვებები საქმეზე № ას-798-1013-08

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელებმა სარჩელით მიმართეს სასამართლოს თერჯოლის რაიკოოპერატივისა და თერჯოლის სახელმწიფო ქონების აღრიცხვისა და პრივატიზაციის სამსახურის წინააღმდეგ და მოითხოვეს ქონების გადაცემის შესახებ 2006 წლის 16 ივნისს გაფორმებული მიღება-ჩაბარების აქტის გაუქმება.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ სარჩელი არ დააკმაყოფილა. სააპელაციო სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა საჩივარი,

² ბათუმის საქალაქო სასამართლოს განჩინება №2-1043/15, 25/11/2015.

³ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს განჩინება №2/ბ-872, 30/11/2016.

⁴ თბილისის საქალაქო სასამართლოს განჩინება №2/10472-18, 13/06/2018.

გააუქმა გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნა სამოქალაქო საქმეთა პალატას. საქმის ხელახლა განხილვისას დაინიშნულ მთავარ სხდომაზე არ გამოცხადდა მოპასუხე, რის გამოც სასამართლომ მიიღო დაუსრულებელი გადაწყვეტილება და სრულად დააკმაყოფილა სარჩელი.

მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს წარმომადგენლებმა გაასაჩივრეს დაუსრულებელი გადაწყვეტილება და მიუთითეს, რომ სხდომაზე გამოუცხადებლობა გამოწვეული იყო საპატიო მიზეზით, კერძოდ იმით, რომ წარმომადგენელი იმყოფებოდა იმერეთის სამხარეო ინფექციურ პათოლოგიათა ცენტრში ამბულატორიული მკურნალობისათვის. ამის დასადასტურებლად მოპასუხემ წარადგინა იმერეთის სამხარეო პათოლოგიათა ცენტრის მიერ გაცემული ცნობა. პირველი ინსტანციის სასამართლომ უარი განაცხადა დაუსრულებელი გადაწყვეტილების გაუქმებაზე, ვინაიდან მოპასუხის მიერ მითითებული არ მიიჩნია საპატიო მიზეზად. სააპელაციო სასამართლომ დააკმაყოფილა საჩივარი და გააუქმა პირველი ინსტანციის მიერ მიღებული დაუსრულებელი გადაწყვეტილება. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ, მართალია, პათოლოგიათა ცენტრის მიერ გაცემულ ცნობაში მითითებული არ იყო მოპასუხის წარმომადგენლის სასამართლო პროცესზე გამოუცხადებლობის შეუძლებლობაზე, თუმცა თავად ავადმყოფობის ფაქტი შეიძლებოდა მიჩნეულიყო სხდომაზე გამოუცხადებლობის საპატიო მიზეზად.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ დააკმაყოფილა საკასაციო საჩივარი და დაუსრულებელი გადაწყვეტილების მიღება კანონიერად მიიჩნია. სასამართლომ განმარტა, რომ დაუსრულებელი გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი არსებობს მაშინ, თუკი პირის სხდომაზე გამოუცხადებლობა გამოწვეული იყო საპატიო მიზეზით. საპატიო მიზეზის მტკიცების ტვირთი აწევს მხარეს, რომლის წინააღმდეგაც იქნა მიღებული დაუსრულებელი გადაწყვეტილება და რომელიც ითხოვს მის გაუქმებას.

როდესაც მხარე მიუთითებს ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო გამოუცხადებლობაზე, საპროცესო კანონმდებლობაში მოქმედებს სპეციალური წესი. სსკ-ის 315 III მუხლის თანახმად ავადმყოფობა მხოლოდ მაშინ შეიძლება მიჩნეულ იქნას საპატიო მიზეზად, როდესაც იგი შეუძლებელს ხდის შუამდგომლობის დაყენებას ან პროცესზე გამოცხადებას. ამავე მუხლის თანახმად „ავადმყოფობა დადასტურებული უნდა იქნეს სამედიცინო დაწესებულების ხელმძღვანელის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტით, რომელიც პირდაპირ მიუთითებს სასამართლო პროცესზე გამოცხადების შეუძლებლობაზე.“ განსახილველ შემთხვევაში მოპასუხემ წარმოადგინა ცნობა, რომელშიც მითითებული იყო დიაგნოზი - მწვავე ნაწლავური ინფექცია, თუმცა, ცნობაში არ იყო მითითებული სასამართლო პროცესზე მხარის გამოცხადების შეუძლებლობაზე. თუმცა, უზენაესმა სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა ცნობის შინაარსობრივ ნაწილზე. კერძოდ, სასამართლომ განმარტა, რომ დოკუმენტიდან არ დგინდებოდა, რომ ავადმყოფობა იმგვარი იყო, რაც შეუძლებელს გახდიდა მხარის სასამართლოზე გამოცხადებას: „იგი ამბოლათორიული წესით მკურნალობდა, დამოუკიდებლად გადაადგილდებოდა და შეეძლო აღნიშნულის თაობაზე სასამართლოსათვის დროულად ეცნობებინა.“

III. კომენტარი

საერთო სასამართლოები დაუსრულებელი გადაწყვეტილების გაუქმების მიმართ არ იჩენენ მკაცრ მიდგომას. როგორც წესი, თუკი სახეზეა საპატიო მიზეზი (ყველაზე გავრცელებული მიზეზი არის პარალელური სასამართლო სხდომა) მოსამართლეები უპრობლემოდ დებენ საქმის განხილვას ან აუქმებენ უკვე მიღებულ დაუსრულებელ გადაწყვეტილებას. სსკ-ის 215 III მუხლში ცვლილება 13/07/2006 წლის კანონით განხორციელდა და გაჩნდა შემდეგი ჩანაწერი: „ავადმყოფობა დადასტურებული უნდა იქნეს სამედიცინო დაწესებულების ხელმძღვანელის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტით, რომელიც

პირდაპირ მიუთითებს სასამართლო პროცესზე გამოცხადების შეუძლებლობაზე.“ ცვლილებები სხვა მუხლებსაც შეეხო და კანონის განმარტებითი ბარათი კონკრეტულად აღნიშნულ ჩანაწერთან დაკავშირებით არ შეიცავს რაიმე დასაბუთებას. თუმცა, კანონის მიღების მიზნად დასახელებულია შემდეგი: „კანონპროექტის მიღების მიზანია საქართველოს საერთო სასამართლოებში სამოქალაქო საქმეთა წარმოების დაჩქარება დისპოზიციურობისა და შეფიქრებულობის პრინციპის დაცვის გათვალისწინებით.“ შესაბამისად, შეიძლება იმ დასკვნის გაკეთება, რომ სსკ-ის 215 III მუხლში შეტანილი ცვლილება მიზნად საქმის გაჭიანურების თავიდან აცილებას ემსახურება. ამ მიზნის მისაღწევად კი კანონმდებელი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო სხდომაზე გამოუცხადებლობას მხოლოდ მაშინ მიიჩნევს საპატიოდ, თუკი სამედიცინო დაწესებულების ხელმძღვანელი ავადმყოფობის ცნობაში პირდაპირ

მიუთითებს პირის სასამართლო პროცესზე გამოუცხადებლობის შეუძლებლობაზე. მიუხედავად ამისა, სასამართლო პრაქტიკაში არის საქმეები, როდესაც მოსამართლეები ამგვარი მითითების გარეშეც აუქმებენ დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას. ერთ-ერთ საქმეში მხარის წარმომადგენელმა პროცესზე გამოუცხადებლობის მიზეზად დაასახელა სტომატოლოგიური ხასიათის პრობლემები. კერძოდ, წარმოდგენილი ჯანმრთელობის ცნობის თანახმად სტომატოლოგი პაციენტის დიაგნოზად მიუთითებდა „მწვავე აპიკალურ პერიოდონტიტს.“ ასევე, ცნობაში მითითებული იყო, რომ პაციენტს ტკივილი ეწყება კბილზე საკვების მოხვედრისას. თუმცა, ცნობაში არ იყო მითითებული, რომ პაციენტს არ შეეძლო არსებული დიაგნოზის ფარგლებში სხდომაზე გამოცხადება. მიუხედავად ამისა, სასამართლომ დააკმაყოფილა დაუსწრებელ გადაწყვეტილებაზე შეტანილი საჩივარი და გააუქმა იგი.¹

გოჩა ოყრეშიძე

¹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს საოქმო განჩინება №2/17577-15, 26/04/2018, 14:14:37.